

VÄHI DIAGNOSTIKA JA RAVI EESTIS- OOTUSED JA VÕIMALUSED

Dr Vahur Valvere

Eesti Vähiliit

Põhja-Eesti Regionaalhaigla

ALATEEMAD

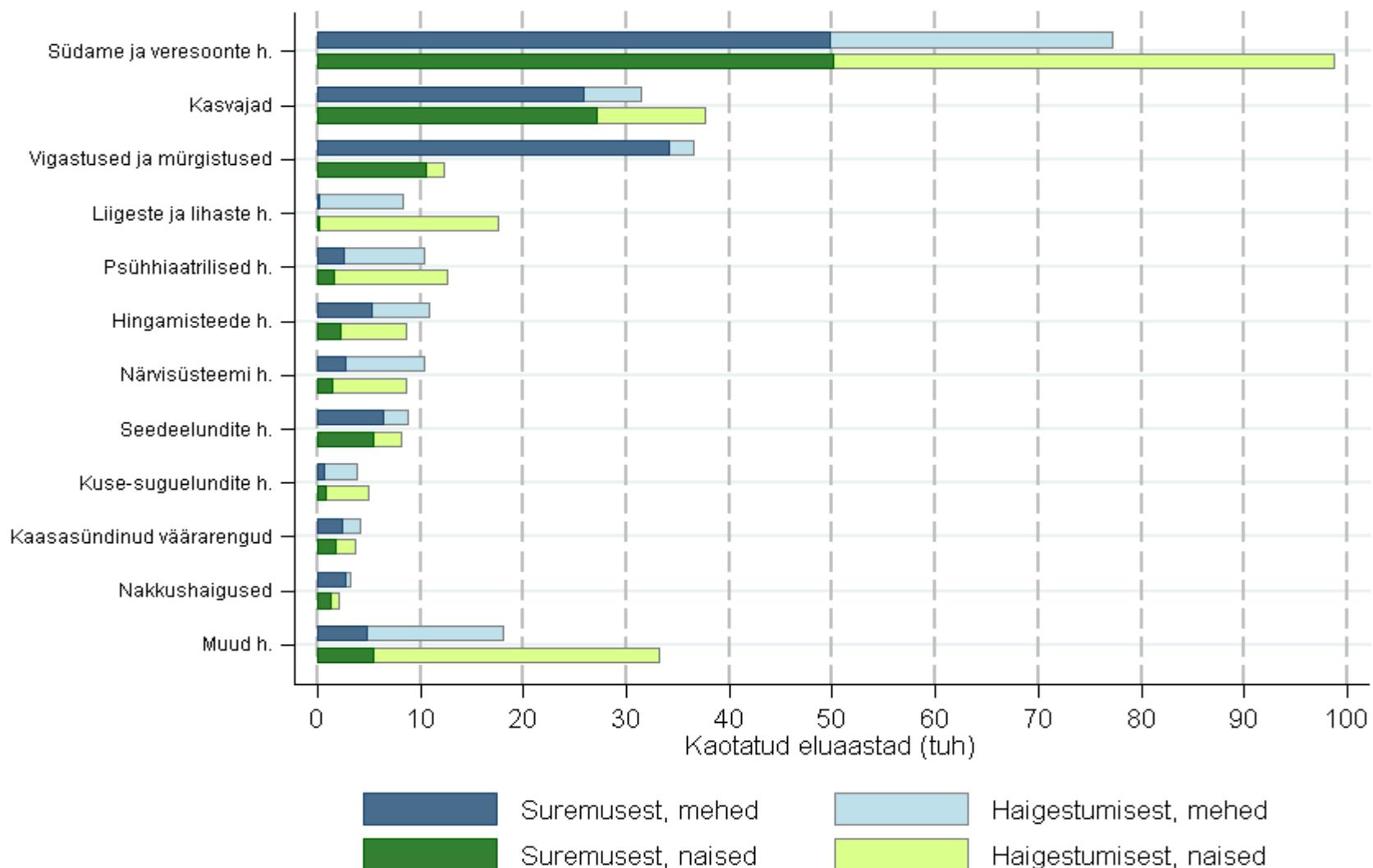
- **Eesti vähistatistika**
- **Vähi diagnostika- ja ravivõimalused Eestis**
- **Vähiravi organisatsioon Eestis**
- **Patsientide vaba liikumise EU riikides**

EESTI VÄHISTATISTIKA

EESTI VÄHISTATISTIKA

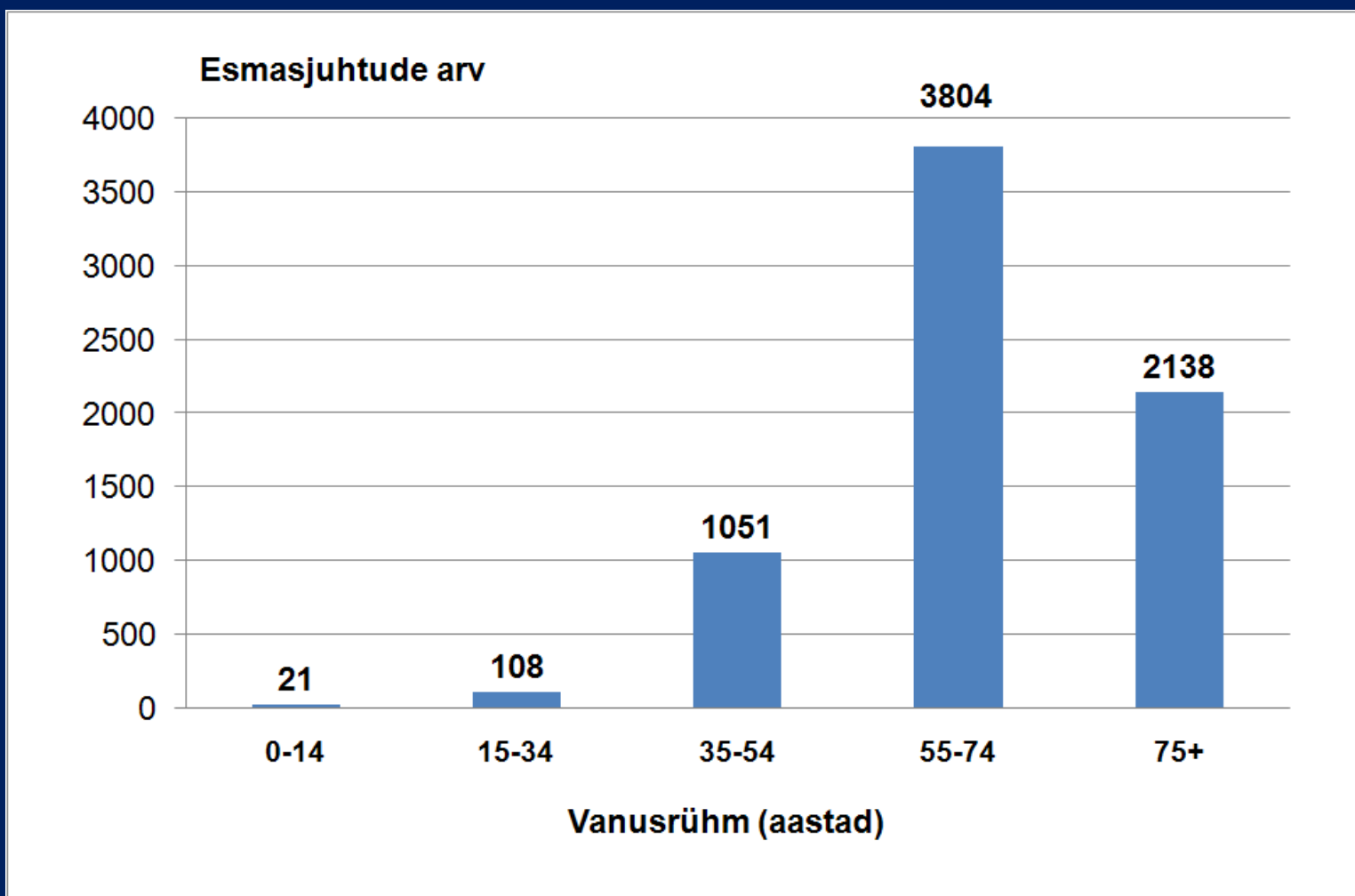
- **Aastas > 7000 esmase vähijuhu(2008-7122, haigestumus tõusutendentsiga)**
- **Aastas sureb vähki ca 3600 inimest**
- **Elulemus tõusutendentsiga**
- **Vähi levijuhte seisuga 31.12.2008 on ca 45000**

KAOTATUD ELUAASTAD

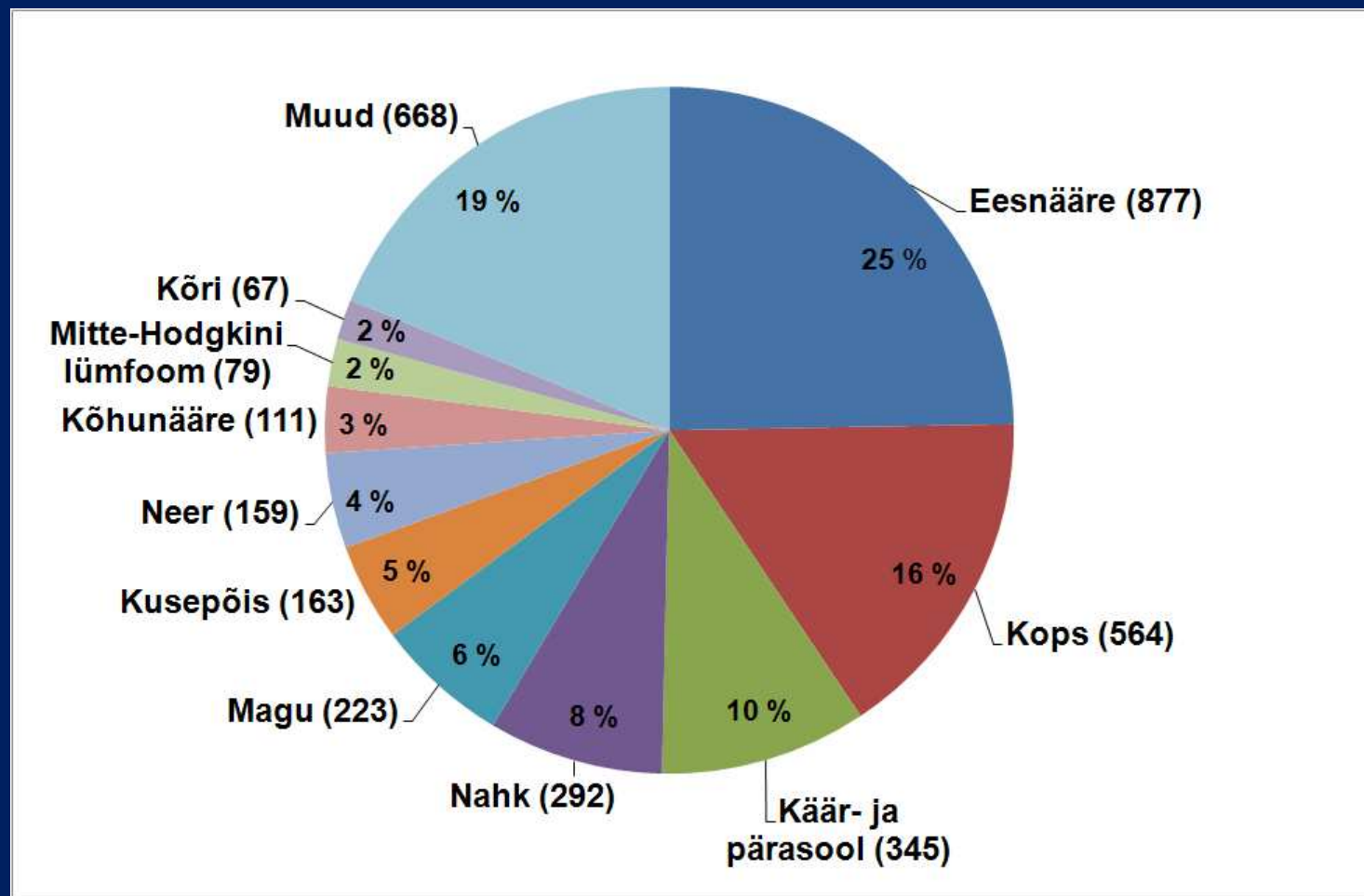
1. T. Lai "Eesti rahvastiku tervisekaotus", SoM Terviseinfo ja analüüsi osakond, 2010

ESMAJUHTUDE ARV VANUSETI 2008

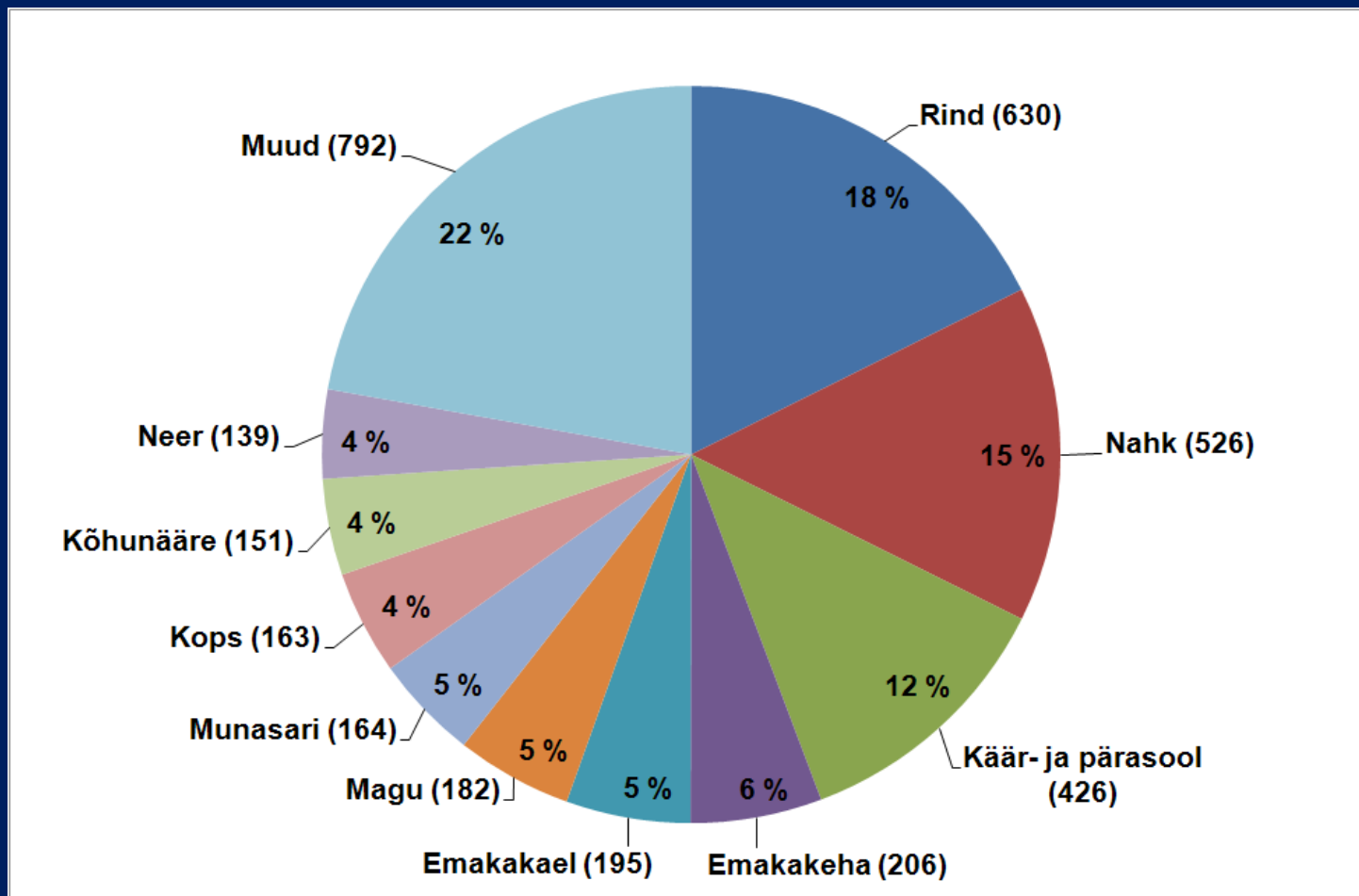
Eesti Vähiregister, 2012

SAGEDASEMAD VÄHIPAIKMED MEESTEL 2008

Eesti Vähiregister, 2012

SAGEDASEMAD VÄHIPAIKMED NAISTEL 2008

Eesti Vähiregister, 2012

KASVAJATE DIAGNOSTIKA

KASVAJATE DIAGNOSTIKA PÕHIPRINTSIIBID

- Pahaloomulise protsessi levik peab olema hinnatud TNM klassifikatsiooni kriteeriumide järgi
- Pahaloomulise kasvaja diagnoosil peab olema morfoloogiline tõestus
- Diagnoosimisel tuleb lähtuda juhistest (**NCCN, www.nccn.org**)

KASVAJATE DIAGNOSTIKA TASANDID

- **Organi tasand**
- **Koe tasand**
- **Raku tasand**
- **Molekulaartasand**

KASVAJATE DIAGNOSTIKA

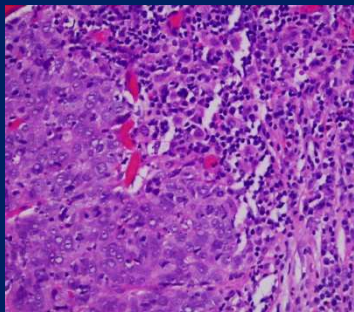
- **Histoloogia(valgusmikroskoopia, IHC)**
- **Tsütoloogia(valgusmikroskoopia, ICC)**
- **Radiodiagnostika(Rö, CT, MRI, SPECT, FDG-PET ja FLT-PET, molekulaarne kuvamine)**
- **Endoskoopiline diagnostika**
- **Laboratoorne diagnostika**

KASVAJATE LABORATOORNE DIAGNOSTIKA

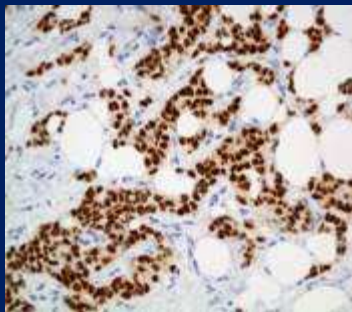
- **Igapäevane rutiinne diagnostika (kliiniline ja biokeemiline veri, hüübimisnäitajad, uriin)**
- **Immuunodiagnostika(kasvajaspetsiifilised verevalgud- CEA, CA19.9, CA15.3, CA125, HCG, AFP, S100, B2M, LDH)**
- **Molekulaaruuringud(FISH, PCR, Microarray, spektromeetria)**

MOLEKULAARDIAGNOSTIKA VÕIMALUSED RINNAVÄHI NÄITEL

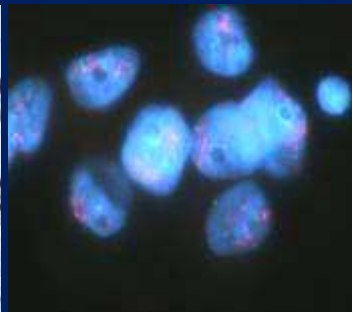
19th century

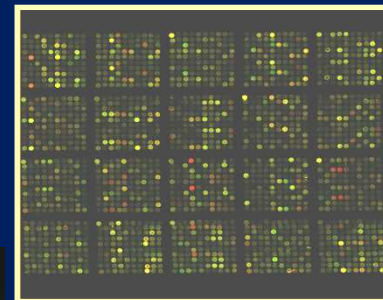
1980s

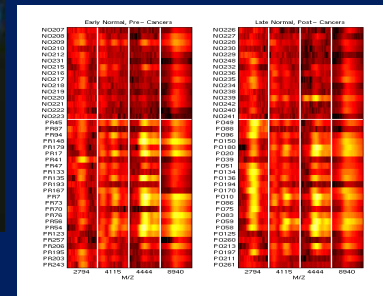
2000

21st century

DNA arrays
SNP analysis
Multiplex PCR

Proteomics
&
Metabolomics

Histology

Single-gene predictors

Multi-gene predictors

KASVAJATE RAVI

KASVAJATE RAVI PÕHIPRINTSIIBID

- **Onkospetsiifilise ravi eesmärgiks peab olema haige tervistumine, eluea pikendamine või elukvaliteedi parandamine**
- **Esmase onkoloogilise haige raviotsus tuleb teha onkoloogilises konsiiliumis**
- **Ravi läbiviimisel lähtutakse ravijuhistest (NCCN, www.nccn.org)**
- **Enne ravi alustamist tuleb võrdlevalt hinnata haiguse riski ja võimalike ravitüsistuste tekke riski**
- **Vajadusel tuleb erinevaid ravimeetodeid kombineerida**

ONKOLOOGILINE KONSIILIUM

- **Osalevad kõik multimodaalse ravi esindajad(kirurg, onkoterapeut, radioterapeut)**
- **Vajadusel kaasatakse radioloog, patoloog, palliatiivse ravi arst jt. eriarstid**

KASVAJATE RAVI PÕHIEESMÄRGID

- **Tervistumine**
- **Eluea pikendamine**
- **Elukvaliteedi parandamine**
- .....
- **Vahetu raviefekti suurendamine**
- **Haigusevaba perioodi pikendamine**

VÄHIRAVI JAOTUS RAVI OLEMUSE JÄRGI

- **Radikaalne ravi**
- **Palliatiivne ravi**
- **Neoadjuvantne ravi**
- **Adjuvantne ravi**
- **Toetus- ja taastusravi**

KASVAJATE PÕHILISED RAVIMEETODID

- **Kirurgiline ravi**
- **Kiiritusravi**
- **Süsteemne ravi**
  - - Tsütostaatiline ravi
  - - Hormoonravi
  - - Bioloogiline ravi ehk sihtmärkravi
- **Immuunravi**
- -----
- **Toetus- ja taastusravi**

KIRURGILINE RAVI

KIRURGILISE RAVI ARENGUSUUNAD

- **Säästvad operatsioonid**
- **“Vahimees”-lümfisõlmede märgistamine ja biopsia**
- **Rekonstruktiivne kirurgia**
- **Endoskoopiline kirurgia**
- **Laserkirurgia**
- **Krüokirurgia**
- -----
- **Robot-kirurgia**

KIIRITUSRAVI

ARENGUD KIIRITUSRAVIS

- **Radiokemoteraapia(kiirtus + kemoteraapia)**
- **Brahhüteraapia ehk lähiravi**
- **Aktseleeritud ja hüperfraktsioneeritud RT**
- **IMRT ehk intensiivsusemoduleeritud kiiritusravi**
- **Radioimmuunoteraapia(Zevalin- NHL)**
- -----
- **Stereotaktiline kiiritusravi ehk radio-kirurgia**
- **Ravi bioloogiline optimeerimine**

KAASAEAGNE KIIRITUSRAVI

STEREOTAKTILINE KIIRITUS (Leksell Gamma Knife 4C)

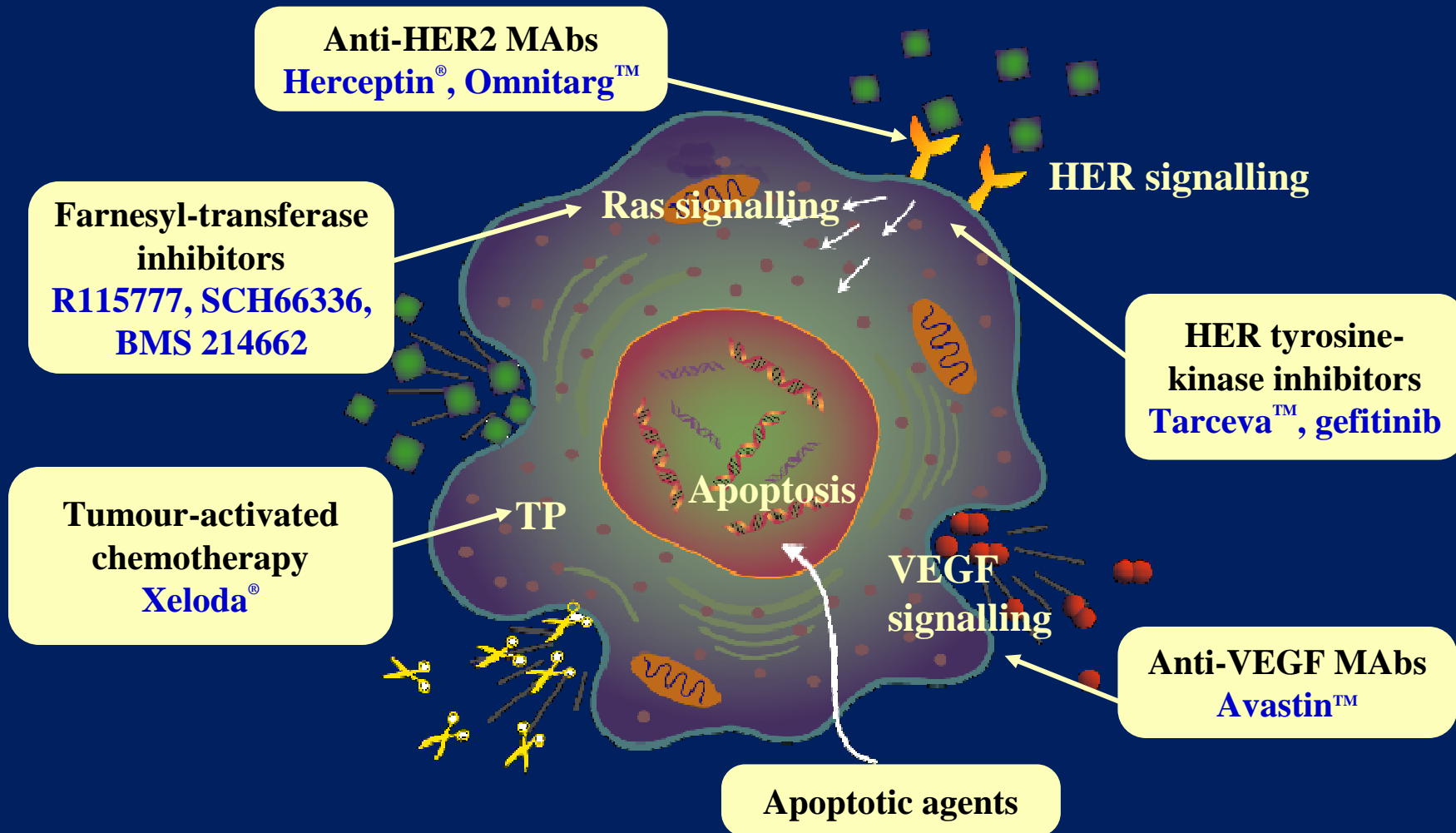

SÜSTEEMRAVI

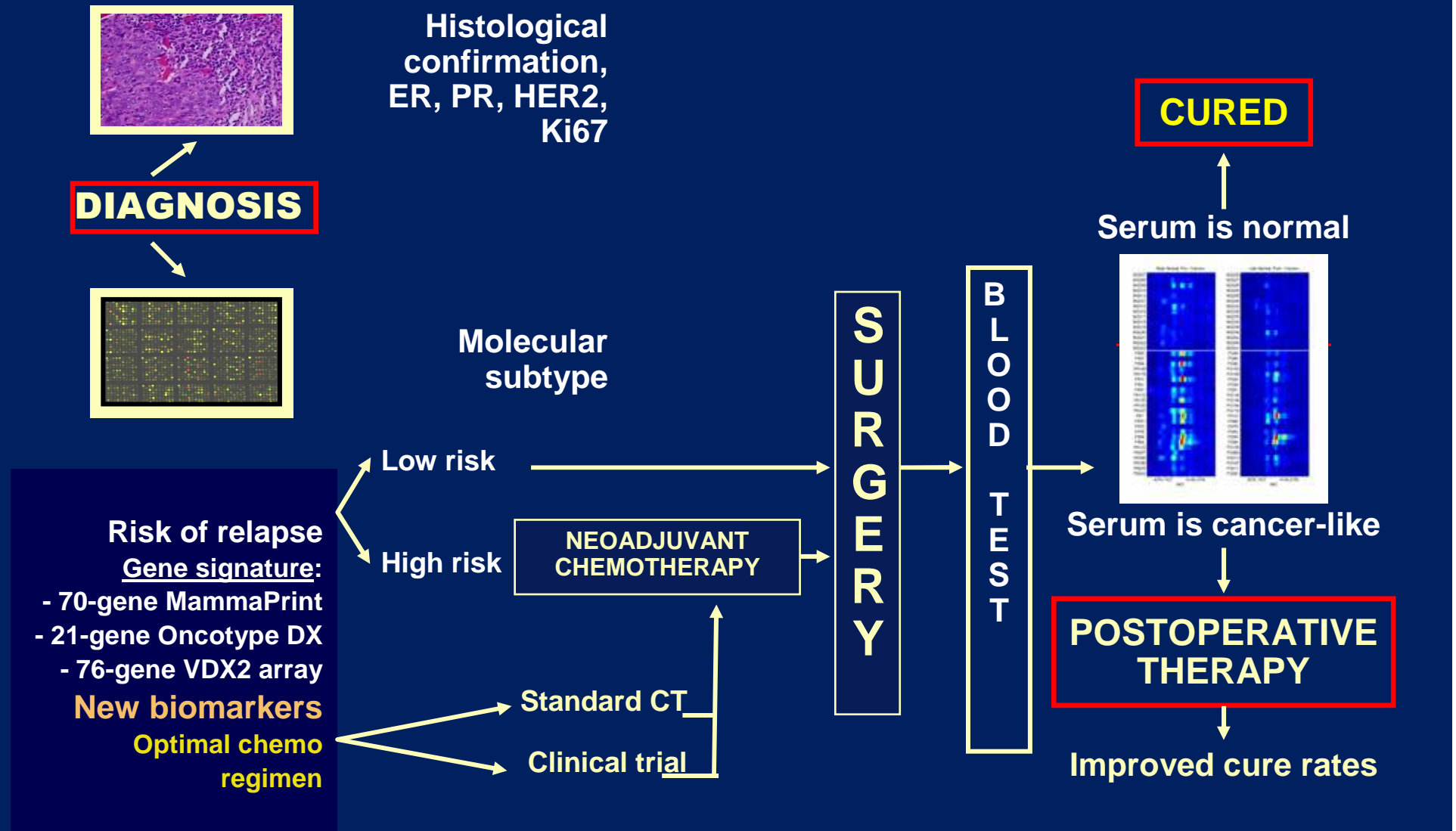
KASVAJATE SÜSTEEMSE RAVI ARENGUSUUNAD

- **Uute sihtmärkide leidmine**
- **Ravi individualiseerimine**
- **Ravi optimeerimine vastavalt hinna ja kvaliteedi suhtele**

MOLEKULAARSETELE SIHTMÄRKIDELE SUUNATUD VÄHIRAVI

RINNAVÄHI DIAGNOSTIKA JA RAVI TULEVIKUPERSPEKTIIV

VÄHIRAVI EESTIS

PATSIENTIDE OOTUSED VÄHIRAVILE EESTIS

- **Onkoloogi konsultatsioonile ja ravile pääsemise järjekorrad peavad olema optimaalsed**
- **Ravi peaks olema kättesaadav võimalikult kodu lähedal**
- **Vähi diagnostika ja ravi peavad olema kõrge kvaliteediga**

VÄHIRAVIGA TEGELEVAD RAVIASUTUSED EESTIS

- **Piirkondlikud haiglad(SA PERH, SA TÜK)**
- **Tallinna linnahaiglad(AS ITKH, AS LTKH)**
- **SA Tallinna Lastehaigla**

VÄHIRAVI ORGANISATSIOON

- **Tsentraliseeritud süsteem**
- **Detsentraliseeritud süsteem?**
- **Vähiravi kompetentsikeskuste poolt koordineeritud võrgustikupõhine vähiravisüsteem**

**PATSIENTIDE VABA
LIKUMINE EUROOPA LIIDUS**

PATSEINTIDE VABA LIIKUMINE EUROOPA LIIDU PIIRIDES

PLUSSID

- „teisese arvamuse“ võimalus
- ravi eeldatav kõrge kvaliteet
- suurem raviasutuse ja raviarsti valikuvõimalus
- -----
- ravimiuuringud ja eksperimentaalne ravi?

MIINUSED

- ravi kodust kaugel
- Eesti HK kompenseerib teenuse vaid Eesti HK hinnakirja alusel

**TÄNAN TÄHELEPANU
EEST!**